

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över promemorian Vaccinationsbevis som smittskyddsåtgärd

(S2021/06359)

Riksdagens ombudsmän (JO) har inbjudits att lämna synpunkter på promemorian. Utifrån de aspekter som JO i första hand har att beakta vill jag föra fram följande.

Inledning

Ett system med vaccinationsbevis måste vila på sakliga grunder och utgå från omständigheter som bedöms minska risken för smittspridning. Vidare måste grundläggande krav på likabehandling tillgodoses. (Se också chefsJO Elisabeth Rynnings yttrande över promemorian Viss kompletterande nationell reglering för utfärdande av digitala covid-bevis, JO:s dnr R 80-2021.) Åtgärderna får inte vara diskriminerande. Som jag återkommer till nedan finns det behov av ytterligare analys i vissa viktiga avseenden, men jag kan inte se några uppenbara skäl till att inte godta en ordning med vaccinationsbevis som en smittskyddsåtgärd. Jag beaktar därvid bl.a. att den föreslagna ordningen är avsedd att gälla endast under en begränsad tid.

Bevis om testning eller tillfrisknande bör inte kunna godtas (3.4)

I promemorian föreslås att det ska göras en skillnad mellan bevis om vaccination och bevis om testning eller genomgången covid-19 och att de senare inte ska kunna användas för tillträde till allmänna sammankomster, offentliga tillställningar och privata sammankomster. Det redogörs ingående för varför bevis om testning inte bör godtas. Jag saknar dock en motsvarande redovisning när det gäller bevis om genomgången sjukdom. I den fortsatta beredningen måste det göras en mer grundlig analys av om det finns sakliga skäl för att inte godta även bevis om tillfrisknande.

Förenlighet med regeringsformen, Europakonventionen och EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna (avsnitt 3.6)

Ett system med vaccinationsbevis innebär att människor kommer att särskiljas beroende på om de är vaccinerade eller inte. I praktiken kan förslaget komma att

medföra att ovaccinerade personer utestängs från allmänna sammankomster, offentliga tillställningar och vissa privata sammankomster. Förslaget kan således medföra begränsning av deras fri- och rättigheter. Trots det saknas en djupare analys i vad mån förslaget är förenligt med de grundläggande fri- och rättigheterna. Avsnittet i promemorian om förslagens förenlighet med bl.a. regeringsformen och Europakonventionen är kortfattat. Exempelvis redogörs det över huvud taget inte för tillämpliga bestämmelser i dessa författningar. I stället hänvisas det till de allmänna förutsättningarna för särskilda begränsningar i 6 § covid-19-lagen. Detta är en klar brist i det remitterade underlaget.

Det hade vidare varit värdefullt med en bedömning av om det skulle vara möjligt att i fråga om de allmänna sammankomster som omfattas av regeringsformens regler om mötes- och demonstrationsfrihet, inte uppställa ett krav på vaccinationsbevis, i vart fall i steg 4.

Förslagens förenlighet med grundläggande fri- och rättigheter behöver bli föremål för ytterligare överväganden inom ramen för den fortsatta beredningen.

Per Lennerbrant

Ärendet har föredragits av Mattias Karlsson.